

Naispuolisen sijaistyövoiman kouluttamisesta.

Maamme kaiken käytettävissä olevan työvoiman tehokas käyttöön ottaminen rintamantakaisiin tehtäviin sotatilan aikana on olosuhteissamme välttämätön, jotta tarpeen tullen kaikki taistelukelpoinen aines voitaisiin käyttää varsinaisiin puolustustehtäviin. Tämän vuoksi on pyrittävä kaiken rintamantakaisen työvoiman sijoittamisen suunnitteluun ja ennakkokoulutukseen niitä tehtäviä varten, jotka sotatilasta huolimatta ja osittain sen vuoksi tarvitsevat työntekijöitä. Oheinen kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön teollisuuslaitoksille osoittama tiedustelukaavake naispuolisen sijastyövoiman käyttämismahdollisuuksista avaa kysymyksen tällaisen koulutuksen järjestämisestä nimenomaan teollisuuden palvelukseen sijoitettaville naisille. Seuraavassa mainitaan eräitä kokemuksia, mitä tällä alalla on, käytettävissä olevien lähteiden mukaisesti, saavutettu kahdessa sotaikävässä maassa, Englannissa ja Saksassa.

Englannissa näyttää naistyövoiman sijoittaminen uusien sotateollisuudenhaarain palvelukseen olevan, ainakin suurempien työntekijämäärien suhteen, varsin alullaan. Useat naisten maanpuolustusjärjestöt ovat tosin tehneet huomattavaa työtä kouluttaen ryhmien naisia esim. mekaanikoiksi, autohuoltoon ym., mutta tehtaita silmälläpitävä pakkoluettelointi, joka nyt ulottuu vasta pariin nuoreen vuosiluokkaan ja samoin vapaaehtoinen ilmoittautuminen sotateollisuuden palvelukseen, ovat alkuvaiheessaan. Siirtämistä toisen tuotannonhaaran alalta toiselle tapahtuu myöskin. Lähiaikoina esim. suljetaan erään tiedon mukaan 900 sukka- ja trikootehdasta, joiden naistyön-

tekijät kokonaisuudessaan siirretään varusteluteollisuuden palvelukseen. Englannin työministeri, Bevin, on puheissaan erikoisesti korostanut, ettei näissä järjestelyissä huomioida yhteiskunnallisia rajoja, vaan ainoastaan asianomaisen työkyky ja voimat. Koulutuksesta tehdastyöhön ei toistaiseksi ole ollut mahdollista saada valaisevia tietoja, koska se näillä aloilla lienee vasta alussa.

Saksassa sitävästoin on naistyövoiman sopeuttamista teollisuustyöhön, aivan uusileikin aloille, harjoitettu koko sodan ajan. Erikoisesti huomautetaan, että tämä useimmille naisille merkitsee kahden tehtävän rinnakkaista suorittamista, kodinhoidon ja ansiotyön. Johtopäätöksenä onkin, että yhteiskunnan velvollisuus on huolehtia kodin tehtävien helpottamisesta, seimien, lasten päiväkotien, ostos-avun ym. muodossa, joihin tässä ei tarvitse enemmälti puuttua. Oleellinen kysymys on koulutuksen järjestäminen sille työvoimalle, joka toisesta ammatista tai suoraan kodista tulee tehtaaseen.

Ensi sijassa suositellaan koulutettaviksi niitä, joilla jo on jotakin kokemusta ammattityöstä, sen säännöllisyydestä, jatkuvaisuudesta, yhteisen työtahdin välttämättömyydestä ja työpaikan ilmapiiristä yleensä.

Teknillistä alkeistietoakaan ei naisilta ole edellytetty, mutta on todettu, että sen useasti korvaa näppäryys, kärsivällisyys, käytännöllinen järki ja ambitio. Totutautuminen ja itse ammatin oppiminen on havaittu helpoimmaksi, jos se tapahtuu erikoisen opastuksen muodossa. Tällaisia kursseja pitävät kussakin tapauksessa alaan

perehtyneet naiset, mieluummin tehtaan omat työntekijättäret, ns. „opastajat”, jotka itse ovat saaneet tätä erikoistehtävää varten tarpeellisen koulutuksen.

Tällä menettelytavalla näyttää olevan useita etuja, eritoten se, että siten vapautuu vasta-alkajien valvonnasta työnjohtaja ja mestarivoimaa, jota tarvitaan tärkeämpiin tehtäviin. Sitäpaitsi voi tällainen työtoverin luontoinen henkilö tehokkaimmin antaa yksityiskohtaista opastusta, joka kokemuksen mukaan huomattavasti lyhentää koulutusaikaa. Opetustoiminta on sekä teoreettista että käytännöllistä, siihen kuuluu sekä työvaiheen että sen välineistön tuntemus, minkä avulla usein havaittu „koneen pelko” poistuu, edelleen raaka-aineen ja alan tuotteiden sekä tavallisten työssä sattuvien virheiden tuntemus ym. Käytännössä kuuluu opastajan tehtäviin oikean asennon ja parhaiden otteiden osoittaminen sekä työpaikan hengen luominen aloittelijain mieliin. Edelleen hänelle kuuluu ehdotusten teko siitä, mihin työvaiheisiin naiset parhaiten ovat käytettävissä, huomioiden ne terveydelliset haitat, joita esim. liika nostaminen, kantaminen tai kulkottaminen voivat aiheuttaa. Opastajan tehtäväksi voidaan edelleen antaa siinä tapauksessa, että uudet työntekijättäret tulevat vierailta paikkakunnilta, heidän majoituksensa ja viihtyisyytensä valvominen. Itse opastus eli kurssi tapahtuu lausuntojen mukaan edullisimmin varsinaisista tehdassaleista erillään olevassa paikassa, minne sijoitetaan harjoittelukone. Ellei tätä voida järjestää, on pyritty saamaan aikaan erillinen nurkkaus tehdassalissa tarpeellisine havainto- ja työvälineineen.

Ellei naistyövoimaa ole aikaisemmin työpaikalla käytetty, on todettu tällaisten opastajain hankkimisen ja erikoiskouluttamisen tuottaneen joitakin vaikeuksia. Tämä

on kuitenkin voitu ratkaista esim. siten, että on koulutettu pieni määrä naisia itse työvaiheisiin ja sitten annettu näille se laajempi ja erikoinen pohjakoulutus, jonka varassa he voivat ryhtyä toisia opastamaan. Niissä tehtaissa taasen, missä naistyövoimaa on ollut, mutta sitä on lisätty ja lisätään, on työntekijättärinä ja työtovereina parhaksi katsotut henkilöt voitu ottaa opastajakoulutukseen. Sikäli kuin tätä menettelytapaa harkittaisiin Suomen oloissa ainakin joillakin aloilla toimeenpantavaksi, voitaisiin tällaisille opastajille suunnitella yhteiskoulutusta, viranomaisten tarpeen vaatiessa osallistuesssa järjestelyyn. Tällöin käsiteltäisiin opastuksessa eri aloille yhteisinä tulevat ja yleisluontoiset seikat ja oman tehtaan piirissä annettaisiin sen työmuotojen edellyttämä erikoiskoulutus.

On luonnollista, ettei tämä opastajain avulla tapahtuva työhön perehdyttäminen ole ainoa suositeltava eikä kenties kaikkialla soveltuvakaan sijaistyövoiman koulutusmuoto. Eräissä maissa on myös saavutettu suotuisia kokemuksia ammattikoulun tms. laitoksen yhteydessä tapahtuvista kursseista, joiden pituuden ja sisällön on määrännyt tehtävien laatu ja työntekijättärien aikaisempi perehtyneisyys.

Koska on edellytettävä, että eri teollisuudenhaarat vaativat erilaista ja pituutensaakin puolesta vaihtelevaa opastusta vasta-alkaville työntekijättäriille, on toivottava, että ne maamme teollisuuslaitokset, joilla on kokemusta naistyövoiman käytöstä ja kouluttamisesta joko poikkeusajan sijais työvoimana viime sodan aikana tai myöskin normaaliaikojen työntekijättärinä, siitä antaisivat selostavia tietoja vastatessaan oheelliseen tiedustelukaavakkeeseen, jotta heidän kokemuksensa saattaisivat sopivalla tavalla käytettyinä tulla yleisesti teollisuuden hyväksi.